Nippe Strandqvist – människan, apotekaren och internationalisten.

Föredrag vid Farmacevter utan Gränsers generalförsamling 10 november 2008

Jan-Olof Brånstad, farm dr (janolofbranstad@gmail.com)

1. Barn- och ungdomsperioden

Nils-Olof Strandqvist föddes 1931 i Göteborg. Föräldrarna Lalla och Eric bodde i Skövde men förlossningen skedde i Göteborg. Fadern Eric hade tillsammans med sin far Leonard parti- och detaljhandel med speceri-, vin- konserv- och delikatesser med en huvudaffär och tre filialer i Skövde. Nils-Olof hette f ö Nils-Olof Eric Leonard. På grund av faderns sjukdom kom modern Lalla att mer och mer ägna sig åt företaget Eric Strandqvist AB. Fadern dog när Nils-Olof var tre år. I vänkretsen fanns en tidningsman, Henning Ahlberg, som några år efter faderns död blev Nils-Olofs styvfar. Styvfadern kom att betyda mycket för Nils-Olof under uppväxten.

I sin barndom hade Nils-Olof en kamrat som hette Jan-Olof. Vi var många på 30- och 40-talen som hette kombinationer med Olof som det andra namn. Jan-Olofs farfar tyckte det var svårt att kalla ena gossen för Jan-Olof och den andra för Nils-Olof så han sa: *”nu får du Nils-Olof heta Nippe och Jan-Olof får heta Nappe”.* Djupt tragiskt trillade Nappe några veckor senare ner från ett träd och avled. Nippe och Nappe var på ett scoutläger på Resarö. Men Nils-Olof kom från den tiden och för resten av sitt liv att tilltalas Nippe och det var det namnet som han blev känd genom först i den svenska farmacevtiska världen och sedan i den internationella farmacevtvärlden.

Nippe tog studenten och gjorde också värnplikten i Skövde.

2. Farmistiden

Nippe ville, liksom sin farbror, blir läkare men, som för många, betygen räckte inte till och han blev istället apotekare, ett val som han aldrig ångrade.

Under Farmistiden kom Nippe snabbt in i kårlivet. Han var klubbmästare 1956 och blev kårens ordförande 1957.

Erfarenheterna från perioden som klubbmästare och Nippes sociala kompetens var till stor nytta när studentkåren firade sitt 60-årsjubileum, vilket han var ansvarig för

och han var även med i organisationskommittén för Pinsestevnet 1958 dvs det nordiska mötet mellan farmisstuderande i Danmark, Finland, Norge och Sverige.

Under sin kårpolitiskt aktiva period hade Nippe stort intresse för studiesociala frågor och den farmacevtiska yrkesutvecklingen vilket vi återkommer till flera gånger.

Nippe gifte sig 1959 med kurskamraten Elisabeth, ett äktenskap som varade i 17 år.

3. Hässle

Nippes första jobb efter apotekarexamen var på Hässle som läkemedelskonsulent 1959 – 1962 med placering i Uppsala. Hässle rekryterade utåtriktade personer och att Nippe hade varit elevkårens ordförande var en merit. Nippes företrädare som kårordförande Arne Palm och Hans-Gösta Skoglund hade rekryterats tidigare till läkemedelsindustrin.

Än idag minns de på Hässle som rekryterade Nippe honom som en färgstark personlighet, drivande och kreativ men också ibland lite kontroversiell. Nippe var dessutom mycket diskussionsvillig även långt fram på natten när de flesta andra kände starka behov av sömn. Nippe ansågs föra en hel del tillbaka till Hässle och

kontakterna mellan honom och företrädare för Hässle fanns kvar en lång tid efter att Nippe slutat på företaget.

Hässle skickade bl. a Nippe till Basel och en kurs i kommunikationsteknik. Nippe fick här influenser och modeller som passade honom som ”handen i handsken” och som kom att bli en milstolpe i Nippes kompetensutveckling och inspiration till många aktiviteter. På Hässle fanns en känsla av att Nippe tog jobbet som läkemedelskonsulent för att lära känna läkemedelsindustrin lite närmare för att sedan gå vidare till en apotekskarriär. Måhända en efterkonstruktion men å andra sidan var nog Nippe intresserad av en större bredd på farmacevtiska frågor än vad läkemedelsindustrin kunde erbjuda. Dessutom skulle det innebära flyttning ifrån Uppsala som han och familjen fäst sig vid.

4. Hägern och Ulleråker

Nippe sökte och fick jobbet som biträdande chef på apoteket Hägern i Uppsala. Nippe har själv berättat att dåvarande chefen på Hägern sagt till honom: ”Du får göra vad du vill bara ingen klagar”. Hägern hade leveranserna till Ulleråkers sjukhus och varje dag levererades läkemedlen i en stor trälåda.

Nippe insåg snabbt möjligheterna till att bli farmacevtisk konsult och öka förståelsen för förbättrat samarbete mellan apoteksverksamheten och vårdpersonalen. Vid denna tidpunkt var mentalsjukhusen många och med massor av vårdplatser. Ulleråker hade på 1960-talet mer än 1300 vårdplatser. För att få en relation till vad psykiatrireformen bl. a kom att innebära så var antalet vårdplatser på Ulleråker i mitten av 90-talet ca 250 och på många psyksjukhus i andra delar av landet hade denna form av slutenvård helt försvunnit.

Det var vanligt att apoteken hade elever dvs. studenter som antagits vid receptarie- eller apotekarkursen men som inledde studierna med två års elevtid för receptariestuderande och ett år för de som skulle bli apotekare. Nippe blev en mycket populär elevhandledare som prövade helt andra modeller för träning inför elevernas framtida yrken än som tillämpades på andra apotek. Nippe spelade kund ibland t ex en högmodig Uppsalaprofessor eller en ilsken tant. Det var förmodligen första gången rollspel användes i elevutbildningen.

När Nippe blev biträdande chef på Hägern i Uppsala fanns, liksom på i stort sett alla psyksjukhus och på flertalet andra sjukhus, ett inom sjukhuset centralt läkemedelsförråd med en s. k apoteksköterska. På Ulleråker hette hon Sonja och var, enligt min uppgiftslämnare, av den gamla stammen med stor integritet och som åtnjöt stor respekt från sjukhusets avdelningar. När Sonja skulle pensioneras 1965 ansåg Nippe att det borde inrättas ett sjukhusapotek vilket skulle bli det första vid ett psykiatriskt sjukhus. Våren 1965 anställdes receptarie Birgitta Fjellström av Hägern som föreståndare för läkemedelsförrådet på Ulleråkers sjukhus. På hösten 1968 flyttade detta förråd till tillfälliga lokaler medan de gamla lokalerna och ytterligare ca 400 kvadratmeter rustades upp och 1 juli 1970 öppnades sjukhusapoteket Liljan som filial till Hägern och Liljans första chef blev förstås Nippe Standqvist. Men dessförinnan hade Nippe mycket aktivt engagerat sig i startandet av en läkemedelskommitté vilket skedde 1967 och bl. a verkade man för begränsning i antalet använda läkemedel som t ex ledde till större säkerhet i hanteringen och minskad kassation. Läkemedelskommittén arbetade också tidigt för medicinutsättningsronder, terapironder och farmacevtisk auskultation på vårdavdelningarna.

Forskningen på Ulleråker har i många år varit inriktad på grundforskning kring psykoser och därvid använda läkemedel men även kring narkotikaberoende och dess behandling. Den verksamhet som för hela landets del hade Liljan som basapotek under många år, var det s. k metadonprogrammet som startade i blygsam skala 1967 av dåvarande professorn Lars Magnus Gunne efter ett forskningsår i USA där han kommit i kontakt med denna verksamhet.

ARBETARBLADET Tisdagen den 4 november 1969

Uppsalaförsök med dosering kan minska tablettmissbruk

Apotekare Nils-Olof Strandqvist, apotek Hägern och lg läk Jan Moltas Eriksson, Ulleråkers sjukhus är huvudmännen bakom försöket med dosering.

Detta uppmärksammades i massmedia och bilden från 1969 visar Nippe och Moltas Eriksson, som var läkare på Ulleråker även om han blev mycket mer känd som

komiker i bl. a en lång rad radioprogram inte minst Mosebacke Monarki f ö 50-årsjubileum i år.

5. Informationskurser

Apotekarsocietetens och Farmacevtförbundets studienämnd genomförde 1963-64 en kartläggning av intresse för och behov av utbildning utöver grundutbildningen. I kartläggningen framkom önskemål om någon form av informationsutbildning vilket föreföll naturligt när myndighetens förbud för apoteksinformation avvecklades.

Studienämnden tog därför fram en kurs som skulle anordnas för att väcka intresse och ge underlag för fortsatta aktiviteter. Leif Eklund och Nippe var nyckelpersoner och hade ju känt varandra sedan farmistiden och då f ö Leif Eklund efterträdde Nippe som kårordförande. Båda hade också sommarhus i Marielund öster om Uppsala.

Därute under semestern 1964 togs programmet fram och Nippe blev kurschef. Nippe, som hade erfarenheter från att ha deltagit i liknande kurser, rekryterade engagerade och stimulerande lärare som komplement till sin egen och Leif Eklunds kompetens. Den första kursen var hela fem dagar på internat och var förmodligen apoteksverksamhetens första internatkurs. Apotekarsocieteten, som ofta varit förutseende när det gäller viktiga utbildningssatsningar, avsatte de pengar som behövdes för kursen. Kursen var intensiv med kvällspass långt fram på natten och blev en framgång. Erfarenheterna ledde till tredagarskurser som genomfördes över hela landet och som fortsatte i Apoteksbolagets regi in på 70-talet. Det är nog inget tvivel om att Nippes personliga läggning och engagemang hade stor betydelse, ja avgörande betydelse för att dessa kurser blev framgångsrika och informationsrollen etablerades som en naturlig del i det dagliga expeditionsarbetet på apotek.

6. Biträdande regionchef, Apoteksbolaget

När Apoteksbolaget bildades 1971 blev den regionala organisationen en viktig del inför de stora förändringar som blev konsekvenser av att alla apotek sammanfördes i ett statligt bolag. Som chefer för de sju regionerna utsågs mycket erfarna apotekare. Som regionchef för Uppsalaregionen utsågs Sven Eklund som bl. a tidigare varit VD för Apotekarsocieteten och som biträdande regionchef utsågs Nippe Strandqvist.

Nippe stannade som biträdande regionchef till maj 1973 då han blev chef för sjukhusapoteket vid Kärnsjukhuset i Skövde.

7. Tio år i Skövde.

Kärnsjukhuset var ju ett nytt sjukhus med personal som kom ifrån många olika håll.

Det fanns inga gamla rutiner eller traditioner utan något av en nybyggaranda där alla, såg möjligheter. Det fanns goda ekonomiska resurser och landstinget satsade stort på det nya sjukhuset. I denna situation lyckades Nippe skapa en central roll för apoteket och apoteket och dess personal blev involverade i många verksamheter som inte var vanliga på sjukhusapotek på centrallasarett vid den tiden. Nippe själv var ju en kreativ person men tog gärna även idéer från andra håll och med, det som hans närmaste medarbetare beskriver som enorm envishet kunde han genomföra det som andra kanske inte hade lyckats med. Bl. a fanns ett speciellt laboratorium för analyser och tillverkning av reagenser. Nippe hade tillsammans med kliniskt kemiska laboratoriet och patologen planerat för tillverkning av reagenser i såväl liten som stor skala. Sjukhusapoteket blev också involverat i radiofarmakatillverkning genom att apoteket utförde märkning av röda blodkroppar med Krom-51 för diagnostik av en blodsjukdom. Vid den här tidpunkten kom också krav på att användningen av medicinska gaser skulle inspekteras av farmacevt. Detta nappade Nippe snabbt på och såg också till att ett särskilt laboratorium på apoteket analyserade den medicinska andningsluften inte bara för Kärnsjukhuset utan även för övriga sjukhus i Västergötland som man också inspekterade.

Men utåt, från sjukhusapoteket räknat, hade Nippe som sjukhusapotekschef och genom sin personliga läggning den självklara huvudrollen. Läkemedelskommittén var den dominerande arenan och övriga apotekare på sjukhusapoteket ingick ibland i någon projektgrupp men i övrigt var deras stora uppgift att implementera rekommendationer och rutiner i den dagliga verksamheten

Nippe var mäkta stolt över det nya sjukhuset och visade det gärna. Nippe hade oftast alla trådar i sin hand men när han skulle visa sjukhuset och sjukhusapoteket för gamla arbetskamrater från Hässle hade han glömt att stänga larmet, som därför utlöstes och blev ett minne för livet för besökarna. Vid ett tillfälle besökte en japansk

delegation Kärnsjukhuset som de uppfattat som The Nuclear Hospital och deras förväntningsbild överensstämde inte riktigt med den verklighet de mötte. Eventuellt blev detta Nippes första kontakt med en grupp japaner men det skulle bli mycket mer.

Det bestående minnet bland de som arbetade på Sjukhusapoteket i Skövde under Nippes ledning är den positiva stämning som Nippe skapade. Även om han var krävande var han mycket omtänksam och kände ett stort ansvar för sina medarbetare och deras arbetssituation. Man tyckte att det var en rolig tid och där mycket hände. Periodvis var ju Nippe ofta i Stockholm dvs han åkte från Skövde måndag eftermiddag och kom tillbaka torsdag eftermiddag. Men han höll ändå hårt i verksamheten, han träffade sin ledningsgrupp på måndagen och då rapporterades den gångna veckan och delegerades inför den kommande. Med anledning av den envishet som alla Nippes vänner och för den del även eventuella ovänner känner till så kom medarbetarna på Kärnsjukhusets apotek snart underfund med att om man ville påverka så gällde det att göra det i ett tidigt skede. När Nippe väl hade bestämt sig fanns det väldigt lite plats för ändringar eller kompromisser. Någon har berättat att: *”När han börjat arbeta för en sak rann invändningar och kritik av honom som vatten av en gås.”*

Nippe var omtyckt som chef. En av hans närmaste medarbetare från den tiden har uttryckt sig på följande sätt: Det var lätt att arbeta med Nippe som chef. Han var tydlig i sina krav och uppmuntrade egna initiativ. Han hade lätt för att delegera och som anställd fick man ta mycket ansvar, vilket var både lärorikt och utvecklande.

Läkemedelskommittén vid Kärnsjukhuset var sammansatt av överläkare och chefen för sjukhusapoteket dvs. Nippe som också var kommitténs sekreterare. Vid den här tiden var läkaren Bengt Swahn ordförande i läkemedelskommittén och han var mycket väl förankrad bland sina medicinarkollegor och i landstingsledningen. Men det finns många som både då och nu anser att det var Nippe som styrde verksamheten.

Rekommendationslistan, REK-läkemedel, reviderades varje år och distribuerade både i öppen och sluten vård inom Skaraborgs län. Inför årlig översyn, revision, av rekommendationslistan bildades arbetsgrupper med läkare, en apotekare från sjukhus- eller öppenvårdsapotek och oftast en sjuksköterska. För Nippe var det viktigt att apoteken var representerade då apoteken var en viktig kugge i distributionen och informationen om rekommendationerna till sin medicinska omgivning. Överhuvudtaget arbetade Nippe mycket för att apoteken skulle bli, som han redan på den tiden uttryckte det, en del av sjukvården. Nippe byggde upp ett koncept kallat Rekör – rekommenderade läkemedel i öppenvård, R-län, som kom att bli stilbildande för många andra länsläkemedelskommittér. Apotekschefer, informationsapotekare, och apotekare på alla apoteken i Skaraborg samlades till en genomgång inför varje ny

REK-lista. Förutom att det var en kompetensutveckling så ledde det också till att sammansvetsa medarbetarna från alla apoteken. Nippe ledde givetvis programmet och drev på och entusiasmerade deltagarna vilket förmodligen var viktigt inför deras möten med läkare som många gånger var tveksamma till länsgemensamma rekommendationer.

Organisationsutvecklingen inom Apoteksbolaget innebar bl a att det byggdes upp en gruppvis organisation där apotek i ett helt landsting eller delar där av ingick. Först med en gruppordförande som sedan blev gruppchef och därmed linjechef. Det var nog tämligen naturligt att Nippe blev gruppchef för den grupp apotek som motsvarade initialt ca hälften av apoteken i Skaraborg och senare samtliga Skaraborgsapotek. När man 2008 intervjuer apotekschefer om Nippe som gruppchef så är det mycket positivt. Nippe hade en grundinställning att den lokale chefen bäst kände den lokala sjukvården och kunderna och han var mån om god kompetens hos apotekspersonalen. Nippe hade täta möten med apotekscheferna i gruppen minst en gång per månad och närvarande var även fackliga representanter dvs långt innan det blev ett krav. Förutom att Nippe var tydlig och krävande så var han också rolig och underhållande och kunde berätta många historier från bl. a Apoteksbolaget som helhet och den fackliga världen. Han var också en idéspruta och även om alla idéer inte var realistiska så testade han dem.

8. Farmacevtförbundet, ordförande i två perioder

Nippe var en föreningsmänniska vilket var tämligen naturligt för en person som ville stå i centrum, hade massor av idéer och stimulerades av att argumentera för dessa och genomföra dem. Nippe blev snabbt en framträdande personlighet inom Sveriges Farmacevtförbund och var dess ordförande i två perioder dels 1970 – 1971 och dels 1978 – 1982 och däremellan var han ordförande i förbundets fullmäktige. Detta var också huvudorsaken till att han var borta från Skövde flera dagar i veckan.

När man ska beskriva Nippes roll inom SFF så måste man ha i minnet den periodens stora omvälvningar beträffande både det farmacevtiska yrkeslivet och ökat medinflytande inte minst för de fackliga organisationerna. Många farmacevter anställdes inom en kraftigt expanderande läkemedelsindustri och apoteken övergick 1971 i ett samhällsägt företag, Apoteksbolaget AB. Många ändringar av förbundets stadgar, en obligatorisk anslutning till SACO:s Akademikernas Erkända Arbetslöshetskassa, anpassning av förbundets kretsar till Apoteksbolagets organisation, utbildning av förtroendevalda kring lagen om medbestämmande i arbetslivet (MBL) är bara några exempel på det interna arbetet inom SFF under 1960- och 70-talen.

Nippe blev också en nyckelperson i den Nordiska farmacevtunionen (NFU) under mer än tio år. Varje nationellt förbund utser tre delegater och man träffas en gång per år under några intensiva dagar någonstans i Norden. Med sin humor, briljans och sociala kompetens blev alltid Nippe i centrum och trivdes säkert som ”fisken i vattnet”.

Nippe hade en klar insikt i att morgondagens apotek skulle innebära nya och ökade krav på farmacevtförbundets medlemmar. Han ansåg att för att ha ett berättigande måste farmacevterna visa att de innebär ett plus för samhällets ekonomi och för patienternas och apotekskundernas säkerhet. Att farmacevterna är en viktig yrkesgrupp var han övertygad om, men bara på villkor att farmacevten är professionell i mötet med kunden.

Fackliga kurser var ganska ovanliga under 1950-talet men blev både efterfrågade och nödvändiga i början av 70-talet. Farmacevtförbundets första större kurs ”Fack – yrke” startade 1973 i form av studiecirklar och följdes 1976-77 av studiecirkeln ”Samspel i arbetslivet” där drygt var tredje medlem deltog. Ytterligare en utbildningssatsning skedde 1983-84, Yrket i Fokus där avsikten var att sätta in farmacevten i ett vårdsammanhang och diskutera utvecklingstendenser inom apoteksfarmacin. Nippe var en synnerligen engagerad föreläsare för de blivande handledarna – det var nog hans favorituppgift att få ”bre ut sig” kring hur farmacevterna skall använda sina läkemedelskunskaper så att de kommer vården och patienterna till godo.

Nippe tog alltså livlig del i farmacevtförbundets olika utbildningsverksamheter. Han drev på för att farmacevten skulle användas över hela läkemedelsområdet och betonade vikten av samarbete med sjukvårdens personal. Nippe framhöll betydelsen av farmacevtens roll i kontakten med läkemedelskunderna, där farmacevten med läkemedlet i sin hand, är den sista länken i informationskedjan.

Mellan 1971 och 1978 var Nippe ordförande i Farmacevtförbundets fullmäktige. I den funktionen hade han yttrande- och förslagsrätt men inte rösträtt. Det påstås att han i kraft av sin kompetens och personlighet hade mycket stort inflytande ändå och som den föreningsräv han var, visste han precis när det var läge att göra sin röst hörd men han kunde också vara taktisk och hålla tyst i känsligare frågor. En beskrivning av honom som ordförande vid fullmäktigemöten är att han var engagerad, pådrivande och påläst men ibland drog han åt det diktatoriska hållet.

Nippe hade många hjärtefrågor, gemensamt för många ja kanske alla var att de hade med en ökad integration mellan farmaci och sjukvård att göra. Etablering av vårdcentralsapotek var en sådan fråga där samverkan mellan daglig sjukvård och apoteksverksamhet blev viktig och konkret. Detsamma gällde läkemedelskommittéer. Det berättas att Nippe kunde hålla långa och engagerade inlägg om hur läkemedelskommittéarbetet skulle utvecklas, struktureras och hur förbundet skulle driva dessa frågor. I grunden hade han nog alla med sig men det fanns en hel del farhågor att utvecklingen skulle gå mot allt större kommittéer och centralstyrning. Ytterligare exempel på hjärtefrågor var inrättandet av informationsapotekartjänster och som också blev en viktig karriärväg för många.

Nippe var en skicklig lobbyist även om den beteckningen sällan användes under 1970-talet. Under andra delen av 70-talet hade Sverige flera kvinnliga socialministrar, Ingegerd Troedsson, Hedda Lindahl och Karin Ahrland. Alla uppvaktades och fick engagerade redovisningar över läkemedelsanvändningen och förslag på förbättringar på både lokal nivå och centralt. Utökad egenvård var ett populärt område och flera parlamentariska och expertutredningar tillsattes på läkemedelsområdet. Nippe, med ena benet i nära samverkan mellan sjukvård och apotek i Skaraborg och det andra benet i Farmacevtförbundets centrala ledning, var då i sitt esse.

Farmacevtförbundet hade också kontakter med FIP, Fédération Internationale Pharmaceutique, den internationella farmaciorganisationen med säte i Holland

genom att vara medlemsorganisation liksom Apotekarsocieteten. FIP:s Council som vi väl närmast kan kalla FIP:s styrelse har en representant för varje land. Före 1971 representerade Apotekarsocieteten regelbundet Sverige men sedan Apoteksbolaget bildats träffade Sveriges Farmacevtförbund och Apotekarsocieteten en överenskommelse om att Sverige representeras omväxlande av Apotekarsocieteten och Farmacevtförbundet i tvåårsperioder. På detta sätt kom Nippe också att få en internationell plattform och det återkommer jag till.

Sveriges Farmacevtförbund delar sedan 1983 ut en utmärkelse Årets Farmacevt med motiveringen: *”I Sverige verksam farmacevt som genom sina insatser inom den praktiska farmacin bidragit till att förstärka, utveckla eller befästa farmacins roll i samhället”.* Den förste som fick motta denna utmärkelse var Nippe Strandqvist där det betonades att han varit en förgrundsgestalt när det gällt att främja läkemedelsinformationen till allmänheten och arbete med ökad integrering av farmacin i såväl den öppna som den slutna vården.

9. Akademiska apoteket och Uppsalagruppens apotek.

Nippe blev 1983 chef för sjukhusapoteket på Akademiska sjukhuset i Uppsala och gruppchef över apoteken i Uppsala kommun totalt 12 apotek.

Även om Nippe hade sitt huvudansvar för slutenvårdens läkemedelsförsörjning och apotekens roll i läkemedelskommitténs olika verksamheter så var han djupt engagerad i en lång rad andra utvecklingsprojekt.

När apoteket Lärkan vid Vaksala torg i Uppsala skulle byggas om så var NIppe djupt entusiastisk över att i samband med detta pröva en betydligt mer kundorienterad verksamhet än vad som var vanligt i början av 1980-talet. Personalen fick speciell utbildning och apoteket inreddes så att det verkligen skulle bli attraktivt. Lärkan kom att stå Nippe väldigt nära och även efter pensionering så blev det hans apotek i många avseenden.

Kundserviceutbildningen för Lärkans personal förde Nippes tankar till att ordna något liknande för all personal på apoteken i Uppsala. Nippe hade ju då många års erfarenhet av att förändring måste accepteras av var och en och alla måste få möjlighet att träna inför en förändring. Med hjälp av Karin Arrhenius, Lena Sahlstedt och Lena Lindblad från Apoteksbolagets huvudkontor, gruppens informationsapotekare Tommy Westerlund och en extern beteendekonsult genomfördes under 1985 tio kurser, vardera under 2,5 dag i Söderfors.

Alla deltog i en lång rad aktiviteter där teori och praktik varvades. För att förvissa sig om att kurserna verkligen gav resultat så engagerades ett företag som specialiserat sig på att spela kund enligt i förväg uppgjorda mallar och med bred erfarenhet av att iaktta och notera personalens råd och beteenden. Besök gjordes på alla apotek både före och efter kurserna. Studien omfattade såväl receptläkemedel, receptfria läkemedel som handelsvaror. Som kontrollgrupp fungerade fem Stockholmsapotek som inte hade någon insyn i Söderforskursernas kompetenspåverkan. Metoden kom att kallas Mysterious shopping och det blev en metodik som Nippe även senare återkom till och slogs för att den skulle användas vilket också skedde vid ett flertal tillfällen. Resultaten som kunde visas genom Mysterious shopping var mycket positiva.

Nippes stora förkärlek för Mysteroius shopping spred sig över landets apotek. När han en tid därefter skulle inspektera ett apotek så hade all personal på detta apotek klätt ut sig med bindlar för ögonen och med förstoringsglas i händerna. Man, sa dom, ägnade hela dagen åt s. k Mysterious shopping.

Under den tid som Söderforskurserna pågick förvärrades Nippes hjärtproblem och han genomgick en bypassoperation med lyckat resultat. Att vara konvalescent var dock inget som passade Nippe och han kunde inte låta bli att dyka på en pågående Söderforskurs dock med det tydliga kravet på deltagarna att de inte fick säga något

som gjorde att han måste skratta, då gjorde det fruktansvärt ont. En nästan absurd situation med tanke på att Nippe själv såg det som en huvudingrediens i sina framträdanden att deltagarna hade roligt.

Om jag ska nämna några ytterligare engagemang som Nippe hade under dessa år i Uppsala så är det ett projekt i samverkan med Läkemedelsverket kring biverkningsrapportering via apotek. Nippe hade tidigare försökt att få igång en sådan modell i Skaraborg men mött en mycket kallsinnig inställning från myndigheten.

Nippe försökta också skapa ordning kring kliniska prövningar på Akademiska sjukhuset och han var en nyckelperson när det gällde att få fram det första egenvårdshäftet i Uppsala län ”Goda råd för egenvård” enligt förebilder från andra landstings- eller sjukvårdsområden i Sverige. Jag tror att många fick uppfattningen att Nippe upplevde att arbetet på sjukhuset och i länet var betydligt mer tungarbetat än vad det hade varit i Skaraborg.

10. Good Pharmacy Practice (GPP), Målinriktning och Ansvar(MoA), Interninspektion på apotek.

Regelsystemet för apoteken har byggts upp under flera hundra år. De första medicinalförordningarna infördes i Sverige 1688. Apoteksverksamheten har genomgått stora förändringar under de senaste ca 60 åren. Från tidigare huvudfokus på tillverkning koncentreras sedan några decennier tillbaka apoteksarbetet på rätt läkemedelsanvändning. För den som vill fördjupa sig i och därmed bättre förstå utvecklingen finns tre band av ”Svensk farmaci under 1900-talet”, Apotekarsocietetens förlag 1999.

Ännu på 1940-talet och 50-talets början utgjorde andelen apotekstillverkade receptläkemedel ca 50 % av alla recept för att sedan successivt sjunka till dagens 1-2% av antalet läkemedelsexpeditioner. För läkemedelstillverkning utvecklades ett system med tydliga krav på alla delar i läkemedelstillverkningen – Good Manufacturing Practice (GMP). I mitten av 1980-talet tillsatte Socialstyrelsens läkemedelsavdelning dvs. nuvarande Läkemedelsverket och Apoteksbolaget en arbetsgrupp för att få fram motsvarande instruktioner och kvalitetssäkring för apoteksverksamhet. I en PM redovisades följande i relation till GMP-utvecklingen. *”Arbetsgruppen anser att det inte är orimligt att ett motsvarande synsätt tillämpas på Apoteksbolaget. Detta skulle innebära att huvuddelen av dagens detaljföreskrifter avvecklas. Läkemedelsavdelningen skulle istället ange ramarna för apotekshantering av läkemedel i form av ett beslut riktat till Apoteksbolaget. Ramen bör utformas som en Good Pharmacy Practice, GPP, eller God Apotekssed. Interninspektion och kvalitetssäkring ges då en naturlig referensram. Även läkemedelsinspektionen kan tillämpa känd inspektionsteknik vid inspektion enligt GPP.”* Detta synsätt kom att prägla den fortsatta utvecklingen. Interninspektion infördes först försöksvis under 1983-84 och blev permanent från och med 1987.

Det nya synsättet ledde också till att en gemensam arbetsgrupp tillsattes hösten 1989 med Per Manell och Gösta Surén från Läkemedelsverket och Göran Redmalm och Nippe Strandqvist från Apoteksbolaget. Uppgiften var att utarbeta förslag till ett system där den centrala detaljstyrningen reduceras och där ansvaret för verksamheten hos olika befattningshavare tydligt kommer till uttryck. Resultatet av gruppens arbete presenterades i en PM ”Målinriktning och ansvar för apotekens verksamhet” som undertecknades av generaldirektören för Läkemedelsverket och verkställande direktören för Apoteksbolaget i januari 1991.

Dokumentet fick bl. a formen av en liten broschyr med fem definierade områden:

- Tillgänglighet
- Expedition
- Information
- Personal
- Kvalitetssäkring

Jag ska enbart exemplifiera med några citat av tydliga ramar eller mål för verksamheten:

”Receptordinerade läkemedel skall efter rimlighetsbedömning expedieras i enlighet med förskrivarens ordination och gällande författning. Expeditionen skall bidra till en ändamålsenlig terapi.”

”Apotekschefen fastställer normalrutinen och ansvarar för att denna främjar en säker och effektiv receptexpedition. Normalrutinen ska finnas skriftligt dokumenterad. Den för expeditionen ansvariga farmacevten beslutar om avvikelse från normalrutinen skall ske i enskilt fall.”

För att inte detta dokument skulle bli ett i mängden som nådde varje apotek i en strid ström av skriftliga meddelanden organiserades möten med alla chefer på apoteksgruppsnivå. Dessa möten leddes av Nippe och Göran Redmalm som både hade/har en excellent förmåga att engagera och aktivera en grupp människor.

Nippe blev 1987 chef för en nyinrättad Kvalitetsenhet direkt underställd Apoteksbolagets VD. Som jag nyss nämnde hade interninspektioner inom Apoteksbolaget genomförts som en försöksverksamhet. Efter att Nippe blivit chef för Kvalitetsenheten permanentades inspektionsverksamheten med avsikt att årligen inspektera ca 200 apotek. Det innebar att Nippe och ett 20-tal rutinerade och kvalitetsengagerade apotekschefer rekryterades som interninspektörer. Detta var för denna del ett oavlönat uppdrag dvs. en synnerligen kostnadseffektiv tillsynsverksamhet i förhållande till alternativet med särskilt anställda interninspektörer.

Nippes humoristiska läggning och svaghet för practical jokes innebar att många apotekschefer som fick besök på sitt apotek av inspektören Nippe Strandqvist försökte också chocka Nippe. När Nippe var i Mölndal hade hela den kvinnliga personalen klätt ut sig med nätstrumpor och utmanande klänningar under de vita rockarna. Inledningsvis märkte inte Nippe något men när han blev uppmärksammad

på personalens utmanande klädsel så lär han ha blivit helt perplex. Han berättade många gånger hur chockerad han blivit och att det skedde på just detta apotek var helt oväntat.

Med Nippe som coach och inspirerande och sammanhållande person blev t o m inspektörsfunktionen attraktiv och många chefer hörde av sig för att få bli interninspektörer. Modellen innebar bl. a att alla inspektioner anmäldes på förhand, flygande eller oanmälda inspektioner gjordes bara om det fanns särskild anledning. Inspektionerna gjordes enligt en checklista och protokoll med åtgärdskrav och åtgärdsförslag skrevs.

Nippe var väl inte en teknikens frontfigur men kände ett stort behov av att lagra protokollen så att statistik skulle kunna tas fram på ett enkelt sätt bl a till halvårsvisa redovisningar för Läkemedelsverket. Ganska tidigt förstod Nippe att informationsmängden beträffande inspektionsprotokollen skulle bli omfattande.

Varje år skulle det genereras c:a 200 protokoll, som behövde granskas, struktureras och sammanfattas. Datatekniken i form av databashantering och databassökning befann sig runt 1990 i sin linda men Nippe förstod redan då att datatekniken måste få en viktig roll i hanteringen av den ständigt växande informationen. Nippe hade förmånen att en av inspektörerna, Roland Fernström, var både kunnig och djupt intresserad av den pågående utvecklingen inom IT-området. Ett unikt system för dokumentation, bearbetning och återvinning av information utvecklades på grundval av tillgängliga textsöknings- och hanteringssystem. Idag har ju både Microsoft och Googles sådana system och av en helt annan kaliber. Men det var inte bara ett, åtminstone med dagens mått mätt, tämligen primitivt textsökningssystem som var problemet utan olika inspektörer hade mer eller mindre egen terminologi för att beskriva iakttagelser och bedömningar. Det gillade inte datasystemet och detta bekymrade Nippe väldigt mycket. Resultatinriktad som han var hade han svårt att acceptera att det fanns tekniska tillkortakommanden.

För att en organisation med interninspektörer och tillika apotekschefer från Norrbotten i norr till Skåne i söder ska kunna hållas samman och så att t ex var och en gör likartade bedömningar kräver en engagerad och målmedveten ledning. Här kom Nippe att bli den nästintill perfekte ledaren. Varje halvår samlades samtliga interninspektörer för att diskutera förändringar som berörde inspektionsfunktionen samt sammanfatta det gångna halvårets ca 100 inspektioner bl. a med utgångspunkt ifrån respektive protokoll.

Med Nippes goda internationella kontakter kom en del av dessa möten att förläggas i andra europeiska länder där det också blev presentation av och diskussion kring värdlandets apoteksinspektioner allt för att stimulera och utveckla den egna verksamheten. Trots sitt engagemang, humor och kunnande var Nippe ganska

bestämd och angelägen om att saker och ting skulle ske strukturerat och enligt hans agenda. Vid ett tillfälle när halvårskonferensen var förlagd till Åbo var det viktigt att alla inspektörerna var på plats prick kl 14 efter lunch. Det hade varit ett späckat program, som vanligt, och deltagarna var säkert både trötta och ville kanske dessutom hinna titta runt lite i Åbo. Detta visste Nippe och var därför särskilt angelägen om att tiden skulle hållas. Klockan blev 14 och endast en av inspektörerna satt på plats i salen. Nippe blev urförbannad och började orera om dålig stil osv. Efter tio minuters urladdning från Nippes sida kom alla övriga inspektörer fram från sina gömställen bakom salens gardiner. Både Nippe och många av inspektörerna har berättat hur Nippe skämdes framför allt kring sina litanior om dålig stil m m. Men även practical jokes som drabbade honom själv uppskattade Nippe åtminstone när han hann att få lite distans till händelsen.

11. Projekt förändringsledning (PFL).

Att bygga in ett mål- och medeltänkande i en decentraliserad apoteksverksamhet är inte enkelt. Sedan det första apoteket i Sverige etablerades i slutet av 1500-talet hade verksamheten inte förändrats särskilt påtagligt förrän en bra bit in på 1900-talet. Apotekstillverkningen avtog successivt, apotekspersonalen var fortfarande under 1950-talet av Socialstyrelsen förbjudna att kombinera receptexpeditionen med information till kunden trots att det efterhand kom läkemedel med ganska bra dokumentation och trots att man dagligen iakttog enskilda kunders okunnighet om varför de överhuvudtaget skulle medicinera. Sedan kom ett ofta förändrat försäkringssystem som fördelade läkemedelskostnaden mellan det statliga försäkringssystemet och den enskilde samt en revolutionerande datorisering. Allt detta och mycket mera som bestämdes centralt i riksdag, av myndighet eller företagsledning samt att ha ett yrke baserat på ensamrätt/monopol stimulerade knappast till ett engagerat arbete med tydliga och tidssatta mål.

Det är mot den bakgrunden som vi nu kommer till ett av de projekt där Nippe satsade så mycket som han förmådde. Projektet fick namnet PFL, projekt Förändringsledning och utgick ifrån att omvärlden förändras allt snabbare och stundtals i häftiga kast som kan vara svåra att förutse. Nya behov och önskemål från kunder och intressenter ökar kraven på snabba förändringar dvs. de apoteksanställdas benägenhet att förnya verksamheten måste vara hög liksom deras förmåga att medverka i de nödvändiga reformerna. Projektet tillkom alltså för att apoteken lättare skulle kunna genomföra såväl egna planerade som av omvärlden påkallade förändringar. Under 1990 berördes ca 1000 chefer från ca 850 apotek med ungefär 12 000 anställda.

Med utgångspunkt från Apoteksbolagets uppdrag och mål tränades man i att sätta tydliga, tidsbestämda, utmanande, realistiska och mätbara mål för sin verksamhet. Modellen var att apoteksdirektören och två apotekschefer från resp. apoteksgrupp

genomgick en utbildning och övning i tekniker och strukturer för förändringsbenägenhet, förändringskompetens samt förändringsledning. Sedan följde appliceringsmöten på hemmaplan dvs. inom apoteksgruppen. Utbildningen avslutades med ett uppföljningsmöte där man redovisade erfarenheter från steg 1 och 2 samt fick stöd för det fortsatta förändrings- och kompetensutvecklingsarbetet. Till sin hjälp hade Nippe Hans G Karlsson, en konsult med specialitet förändringsledning.

Här uppstod en livslång vänskap och de båda genomförde samtliga dessa utbildningstillfällen. Självklart fanns där tveksamhet och skepsis men duon Nippe och Hans lyckades utomordentligt väl att stimulera till engagemang och aktivitet.

12. FIP

Nippe var vice-president i FIP 1986 – 1990 (här på bilden tillsammans med sin finske kollega Ulf Nyberg) och 1990 blev Nippe vald till president i FIP för en fyraårsperiod. Kampanjen som föregick valet var anmärkningsvärd och för tankarna till de kampanjer som nyligen föregått valet av ny president i USA.

De som ville och hoppades att NIppe skulle bli president bar bl. a symboler i form av knappar på kavaj och klänning.

När Nippe kom hem till Sverige och kontoret på Apoteksbolaget den 10:e september 1990 så möttes han av en sång, författad av en sanningsälskande civilekonom,

melodin är Jazzgossen:

Å så kommer våran Nippe

Sent omsider hem från Istanbul

Han blev bas för hela FIP, de´

e´ ju nästan lika kul som jul

Men de´ kanske var med lottning?

Herr president

President

President

Grekisk-romersk lobby-brottning?

Vi undrar spänt

undrar spänt

Har de´ hänt

Har han mockaskorna på se´?

Nej, det passar ej vår President

Han för FIP-en redan slåss se

ropar: ”Eld i berg – här va´ de´ tänt

Hör upp, världens farmacevter

Ge kvalité

Kvalité

Kvalité!

Annars går de´, liksom Bota

Åt helvete

Helvete

Helvete – tro de´

Nippe presenterade senare sin programförklaring i en ledare i International

Pharmacy Journal där han bl. a skriver: *”The time has come now to change…for at better pharmacy future. We must in practical action show, and also tell what pharmacy service is: What Good Pharmacy Practice is.”*

När Nippe tillträdde som president så hade han äntligen möjlighet att ta tag i misstankar om dåliga ekonomirutiner inom den kanslifunktion som under lång tid varit placerad i Haag i Holland. Detta borde ha gjorts tidigare men Nippe som själv inte hade något djupt intresse för ekonomifrågor kände instinktivt att här fanns både etiska, ekonomiska och administrativa problem. Än en gång såg Nippe till att knyta en expert för analys och råd om åtgärder och han lyckades få biträdande ekonomidirektören i Apoteksbolaget Kjell Sunnerud att ta på sig uppdraget. Det var nog t o m värre än vad Nippe hade anat.

En person avskedades p g a förskingring och ekonomirutiner och hantering av bl a prenumerationer och liknande gjordes tydliga och i överensstämmelse med praxis i andra branscher t.ex. månatliga ekonomirapporter. Det var inte populärt bland flera holländska och tyska kollegor som egentligen borde gjort något åt detta långt tidigare men personalen som dagligen jobbade med dessa dåliga rutiner blev djupt tacksamma för de insatser som gjordes.

Nippe kom att besöka många FIP-kongresser och flera gånger tillsammans med dottern Anita. Vid ett tillfälle och när kongressen var i Kanada så gjorde Nippe och några kollegor en studietripp till några städer i USA. En kväll när de andra var trötta i alla fall i jämförelse med Nippe och gått till sängs fördrev Nippe tiden med att titta på

några filmer på betalTVn. Nippe hade nog inte klart för sig att det skulle bli ganska dyrt och när han diskuterade med sina kollegor morgonen därpå om det skulle kunna ingå i reseräkningen så kom någon av kompisarna på att det kunde han givetvis göra det var ju bio-farmaci. Ett sådant skämt passade perfekt för en som hade kommit världen i Göteborg!

Nippe gjorde GPP till sin viktigaste profilfråga under sin presidenttid i FIP.

Parallellt med många års arbete i Sverige med ett regelverk för apoteksverksamhet funderade givetvis Nippe på vilka möjligheter som fanns för att få en internationell spridning. Väl medveten om FIP:s byråkrati kände nog Nippe stor tveksamhet över att baxa ett GPP-arbete genom denna byråkrati. Som vanligt hade han en annan och snabbare väg att driva på sina idéer. Nippe var starkt medveten om att det är inte enkelt att få internationell acceptans för ett nytt kvalitetsdokument kring apotekens professionella service trots andra liknande standards t ex GMP och GCP. Strategin var dock klar. Det gällde att få ledande personer att tillsammans skapa dokumentet som de sedan kände ansvar för och ägandeskap till och som de pratade väl för i sina nationella organisationer. Nippe hade god överblick över nyckelpersoner världen över och inbjöd 26 av dessa, representerande tio länder, till en workshop på Johannesbergs Slott utanför Uppsala, en plats Nippe hade god erfarenhet av från alla PFL-möten inom Apoteksbolaget. En trio bestående av Nippe, Barbro Hammarström och Lars Nilsson förberedde mötet. Historiskt skedde detta samtidigt som Boris Jeltsin stod på en stridsvagn i augusti 1991 och genom sitt agerande lyckades hejda gammelkommunisternas kontrarevolution. Resultatet av workshopen blev ett dokument som beskrev Good Pharmacy Practice och hade formen av ett brev som överlämnades till FIP:s styrelse med rekommendationen att FIP skulle fastställa internationella guidelines för GPP. Dokumentet blev kallat ”The Stockholm letter on GPP”. FIP:s styrelse skickade, efter diskussioner i styrelsen, dokumentet till medlemsländerna för kommentarer och samtidigt tillsattes en arbetsgrupp på sex personer för att ta fram förslag till guidelines. Lars Nilsson var ordförande i gruppen där bl. a Charles Hepler från USA, samt representanter från Storbritannien, Ghana, Japan och Tyskland ingick.

Efter denna remissomgång och bearbetning antog FIP:s Council dokumentet ”Standards for quality of pharmacy services” den 5 september 1993 och dokumentet fick namnet ”The Tokyo Declaration”. Jag citerar några rader ur den svenska översättningen:

”Det är varje farmacevts skyldighet att tillse att alla patienter/kunder erbjuds en service som är av ändamålsenlig kvalitet. GPP är ett sätt att klargöra vad denna skyldighet innebär och hur den skall uppfyllas.

FIP skall vara en föregångare för de nationella farmacevtiska organisationerna som i sin tur skall ta initiativet till att nationella standarder antas. Det är av avgörande betydelse att farmacevter över hela världen känner ansvar för att den farmacevtiska yrkesrollen utvecklas med största möjliga nytta för våra kunder som mål. Både allmänhet och andra yrkesgrupper kommer att värdera våra yrkesinsatser efter hur väl vi lyckas att på öppenvårds- och sjukhusapoteken omsätta vårt engagemang i praktisk verksamhet.

Syftet med detta dokument är att bland farmacevter, verksamma i öppen och sluten vård, fästa uppmärksamheten på vikten av att den farmacevtiska servicens olika delar utvecklas för att kunna möta framtida förändringar. De nationella farmacevtiska organisationerna måste ta ett ansvar för detta. Det vore olämpligt av FIP att fastställa standarder och ange minimikrav som skulle vara giltiga i alla medlemsländer. Förutsättningarna för den farmacevtiska yrkesutövningen varierar starkt från land till land och det är ländernas egna farmacevtiska organisationer som är bäst skickade att avgöra vad som är möjligt att uppnå och inom vilka tidsramar.”

Under Nippes presidentperiod ökade samarbetet med WHO och den organisationen antog ungefär två år senare programmet att gälla för samtliga WHO-länder.

Även apoteksorganisationen inom EU dvs. PGEU antog WHO-dokumentet.

Det var många officiella tillfällen som representation och presentation av FIP:s verksamhet. Här en mottagning hos drottning Elisabeth i Storbritannien.

13. Hedersdoktor och André Bédat Award 2002

Nippe fick motta många utmärkelser och bevis på uppskattning. Han blev bl. a hedersdoktor vid Hoshi universitetet i Tokio.

Vännen Hans Karlsson var medföljare till Japan och har bl. berättat att Nippe i samband med sin doktorsföreläsning åstadkom närmast hysteri bland de studerande nästan lite av rockstjärnestatus. Han pratade ***med*** dem, han skojade och skämtade.

De hade förmodligen aldrig varit med om att någon på hans nivå som kunde prata med var och en, visa att han tyckte om det och verkligen ville ha en dialog. Föreläsningen blev en dundersuccé.

Hans Karlsson beskriver också hur Nippe försökte få personalen på en restaurang att whiskey inte ska vattenskadas och något liknande hade förmodligen aldrig skett tidigare men även då uppträdde Nippe som om det vore den naturligaste sak i världen. Hans Karlsson påpekar att om någon annan än Nippe gjort hälften av de kulturella misstag som han gjorde så hade personen ifråga skickats direkt till flygplatsen.

Även banketten till Nippes ära var storslagen och mer än 1000 personer var närvarande och de flesta ville prata med Nippe som tog varje chans att prata om GPP.

Nippe fick 2002 André Bédat-medaljen, den finaste utmärkelsen inom FIP för praktiserande apotekare. Motiveringen var bl. a följande:

”Dr Strandqvist has given numerous lectures, as well as, participated in and run many pharmaceutical seminars, symposia and discussions both nationally and internationally, particularly within the areas af Pharmaceutical Information, the Pharmacist´s role in the Society, Good Pharmacy Practice and Quality in Pharmacy service. Nippe Strandqvist has continued to work actively in assisting countries to implement Good Pharmacy Practice as a consultant for instance in Bosnia & Herzegovina, Latvia and Norway.

Dr Strandqvist is a true professional, wedded to his profession and convinced of the value of pharmacists to healthcare and to the patient. A most worthy person to receive FIP´s top professional award, the André Bédat Award.”

Som framgick av motiveringen till Andre Bédat medaljen så kom Nippe efter sin pensionering från Apoteksbolaget att arbeta med nationella anpassningar av FIP- och WHO-dokumentet samt i viss mån implementering. Arbetet i Bosnien, på uppdrag av WHO, påverkade Nippe i flera avseenden. Han märkte att denna del av arbetet var oerhört mycket mer tålamodsprövande än övergripande arbete, dessutom i ett krigshärjat land med inte bara etiska utan även kriminella problem. Även om Nippe med åren lärt sig att något behärska sin otålighet så gick arbetet alltför långsamt enligt hans uppfattning. Men Bosnien gav även Nippe många tankeställare kring länder som drabbats av krig och naturkatastrofer och ökade hans intresse för hjälporganisationer som Pharmaciens Sans Frontieres, PSF.

14. Farmacevter utan gränser

Det var alltså bl. a Nippes insatser i Bosnien som förde Nippe in på PSF-spåret. Presidenten för PSF var imponerad av Nippes arbete med GPP och bad Nippe starta en svensk dotterorganisation. Nippe hade också erfarenhet av så kallad short term mission tillsammans med Håkan Mandahl och Margareta Helling-Borda. I april år 2000 träffade Nippe några personer som han bedömde som nyckelpersoner och han gav en bild av PSF och sina egna erfarenheter av u-landsarbete.

Ungefär ett år senare sammanträffade en interimsstyrelse för att diskutera bl a medlemskap, sekretariat, kontakter och namnfrågan. Initialt hade nog Nippe tanken

att namnet skulle vara Apotekare utan Gränser men vi var nog många som rekommenderade namnet Farmacevter utan Gränser. Nippe hade förberett mötet in i detalj och den församlade interimsstyrelsen kunde tämligen snabbt övergå till att leka med Per Manells modelljärnväg allt enligt mycket trovärdiga personer.

Därefter följde flera möten i interimsstyrelsen och informationsmöte. Bl. a diskuterades på vilket sätt den svenska organisationen skulle anslutas till den internationella. En stor stötesten för Nippe var ordningen inom det internationella sekretariatet och det sätt på vilket läkemedel samlades in för att sedan sändas till länder med stor läkemedelsbrist. Nippe och många andra var oerhört negativa till att återlämnade läkemedel till apotek skulle skeppas till dessa länder, ett problem som Nippe ständigt återkom till. Så sent som 18-19 mars 2006 möttes företrädare från dotterorganisationer i Danmark, Kanada, Norge, Schweiz, Sverige och Tyskland i Köpenhamn i närvaro av den internationelle presidenten Jean-Jacques Gaye. Här ägnades en stor del av tiden åt att diskutera den obskyra verksamheten att från apotek sända returnerade läkemedel till u-länder vilket fortfarande var en realitet i bl. a Frankrike. En verksamhet som strider helt mot WHO:s riktlinjer och rekommendationer.

Nippe var som vanligt skicklig med att ordna det administrativa arbetet inom FuG som Apoteket AB åtog sig genom Kundcentrum i Uppsala.

Den första generalförsamlingen hölls 2001 i samband med Läkemedelskongressen. Verksamheten har därefter utvecklats på ett sätt som skulle göra Nippe mycket nöjd inte minst det stora engagemanget från många unga farmacevter och studenter på Farmis.

15. Fritid, familj och vänner

Mitt porträtt av Nippe har varit helt dominerande kopplat till läkemedel och farmaci men jag vill ändå peka på att hans engagemang var bredare än så.

Nippe var oerhört fäst vid sina barn och barnbarn.

Vi som hade förmånen att träffa honom tämligen ofta och dessutom under många år minns att han ofta berättade om barnens och deras familjer och jobb. Jag har dock medvetet inriktat mig på människan Nippe inom farmacin. Nippe var en friluftsmänniska som älskade sitt Fridhem.

Nippe vandrade periodvis årligen i fjällen och gjorde veckolånga sommarseglatser med Gunnar Lennholm och Folke Wiman. Seglingarna, som varade en vecka, pågick varje år från 1978 till 1996 och kallades för Grönstedtseglingen.

Namnet tillkom på ett dansgolv i Mariehamn där någon frågade vilka dessa herrar var och då någon av dem, kanske Nippe, svarade att det var bröderna Grönstedt på väg till Polen. Alla hade ett förnamn på A – Nippe hette Alfonso Grönstedt. I en loggbok från 1986 har jag fått läsa en anteckning: ”Vi har som vanligt haft en fantastisk vecka! Skiftande väder och vind, tråkningar, skämt, allvarliga diskussioner, roliga episoder, småtrubbel med båten, fina vyer, trevliga bekantskaper, god mat och dryck, Fia med knuff, skön avkoppling.”

Nippe var också en aktiv rotarian och ett av hans mycket uppskattade initiativ i Uppsala Rotary var att rotarianer skulle träffa och prata med gamla människor inom äldrevården, ett projekt som blev en succé.

Nippe Strandqvist blev 75 år.

En av bröderna Grönstedt har sammanfattat sin bild av Nippe som *”en engagerad spontan, idé- och initiativrik altruistisk egocentriker med rättspatos och integritet som älskade sin familj och att pruta.”*

I min sammanfattning till det här föredraget har jag skrivet: *”Nippe hade en sällsynt kombination av talanger: idé- och initiativrik, receptiv, entusiastisk, humoristisk, djupt engagerad och en smart genomförare.”*

Jag hoppas att jag har kunnat visa talrika exempel på det!

Tack

Anita Christianson, Per Strandqvist, Leif H Eklund, Göran Redmalm, Bo Ivarsson, Roland Fernström, Sven O Eriksson, Åke Lindfors, Åke Larsson, Jan Jeppsson, Hans G Karlsson, Elisabet Pallin, Lars Jelkeby, Ulf Rydell, Tommy Westerlund, Lars G Nilsson, Ulla-Britta Lindberg, Folke Wiman, Per Manell, Barbro Hammarström, Veronika Olsson, Kjell Sunnerud, Sten Olsson, Karl-Erik Eckemark, Lars Johannisson, Anders Grahnén, Thony Björk.